

Media vie ja päättäjät vikisevät

Kunnallistieteen päivät
13.10.2010
Kaija Majoinen
Kehitysjohtaja, HTT

Intro: Kunta laajoine tehtävineen on kuin huoneen kokoinen tikkataulu. Kun media heittää siihen nuolensa, niin ainakin reunaan osuu.

Näin rakentuu esitykseni

- § Ensin vähän käsitteistä (media ja päättäjät)
- § Paikallinen julkisuus – itsehallinnollinen johtajuus
- § Miten kuntapäättäjät arvioivat mediaa yhteistyökumppanina
- § Kysymys on muutoksen johtamisesta

Mikä media vie?

Suomessa ilmestyy noin 150 paikallista, korkeintaan muutaman kunnan alueella ilmestyvää, tilattavaa sanomalehteä. Lisäksi useilla paikkakunnilla ilmestyy myös kaupunkilehtiä.

Paikallislehdillä on alueellaan paras, 89 prosentin viikkotavoitettavuus eli 89 % alueen 15-79 vuotiaista lukee niitä. Maakuntalehtien viikkotavoitettavuus oli 73 prosenttia ja kaupunkilehtien 59 prosenttia. Näin kunnallispolitiikan kannalta paikallis- ja kaupunkilehdillä on keskeisempi merkitys kuin maakuntalehdillä.

Sosiaalinen media lisää merkitystään. Alue/paikallistv:llä ja –radiolla myös vaihteleva merkitys.

Paikalliset ja maakunnalliset jännitteet voivat purkautua myös valtakunnan julkisuuteen.

Tässä esityksessä tarkoitan mediallyä paikallista mediaa

Mitkä päättäjät vikisevät?

Vuonna 2009 aloittaneista 10 412 valtuutetusta reilu kolmannes oli ensikertalaisia. Valtuuston puheenjohtajista vain noin seitsemän ja varapuheenjohtajista n. 17 prosenttia on ensi kertaa valtuustossa. Vuonna 2009 aloittaneista 10 412 valtuutetusta reilu kolmannes oli ensikertalaisia.

Hallituksen jäsenten määrä: Valtuustokauden 2009-2012 alussa hallituksen jäseniä oli yht. 3 028 henkilöä. Hallituksen jäsenistä 41 prosenttia ja puheenjohtajista noin viidennes on ensi kertaa hallituksessa.

Päättäjillä ymmärrän tässä sekä johtavia luottamushenkilöitä että johtavia viranhaltijoita. Erityisesti tarkastelen valtuustojen ja hallitusten puheenjohtajia sekä kaupungin- ja kunnanjohtajia, koska he muodostavat kunnan strategisen johtamisen ydinryhmän.

Paikallinen julkisuus

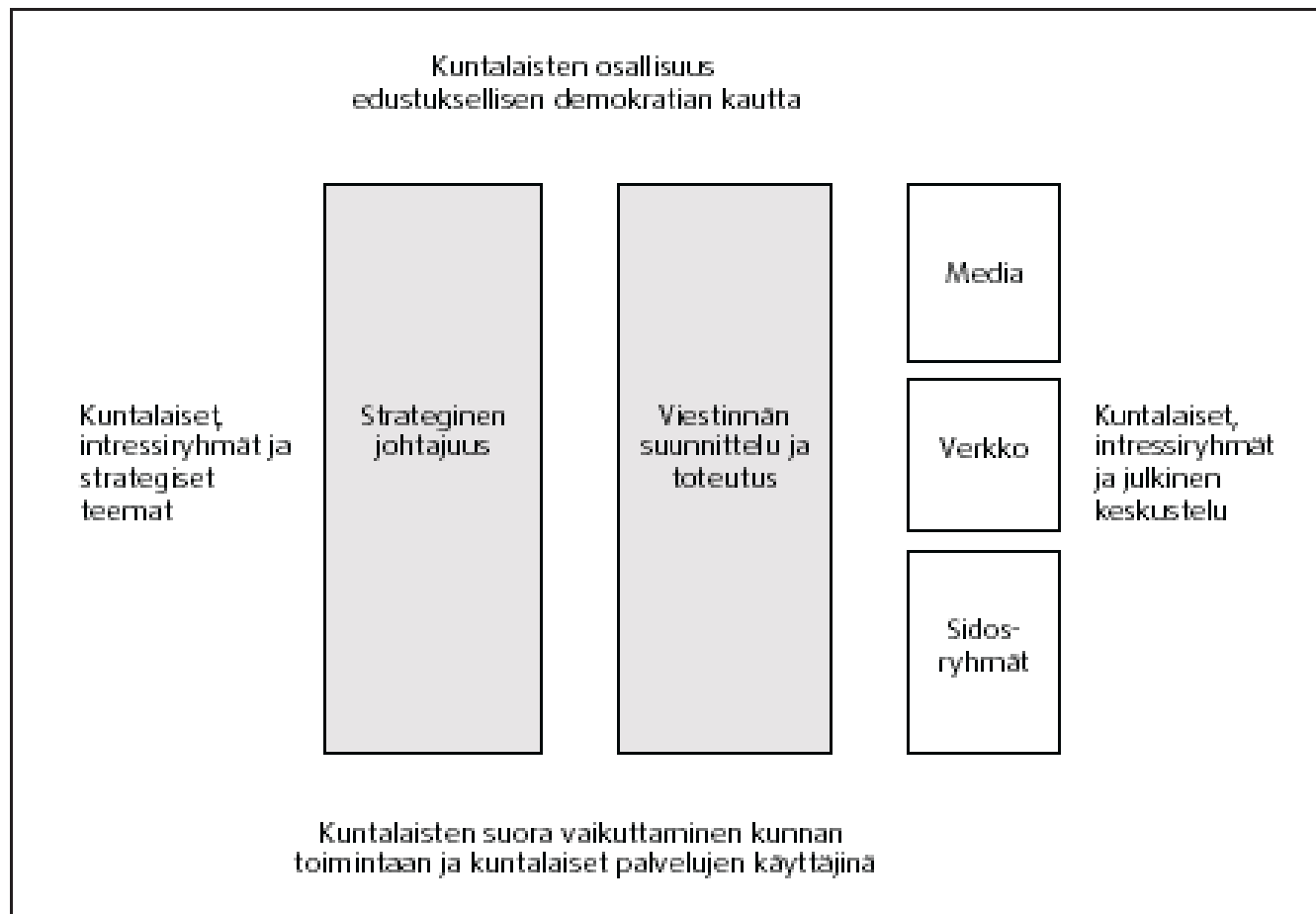
Paikallisjulkisuudessa on kysymys demokratian perustasta, kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista.

Ideaalisen julkisuuden mukaan julkisuuden tulee olla demokraattisessa yhteiskunnassa kaikille avointa. Ketään kansalaista tai mitään aihetta ei saa sulkea ennakkoon julkisen keskustelun ulkopuolelle. Kriittisen kansalaiskeskustelun tavoitteena on yhteisymmärryksen saavuttaminen keskustelun kohteena olevista asioista. Yhteinen tahdonmuodostus tapahtuu julkisen harkinnan tuloksena parhaiten perusteltujen näkemysten eli parhaan "argumentaation" pohjalta (Habermas).

Välimatka ihanteen ja todellisuuden välillä on niin suuri, että habermasilaisen ideaalin pitäminen tavoitteena ei ole realistista.

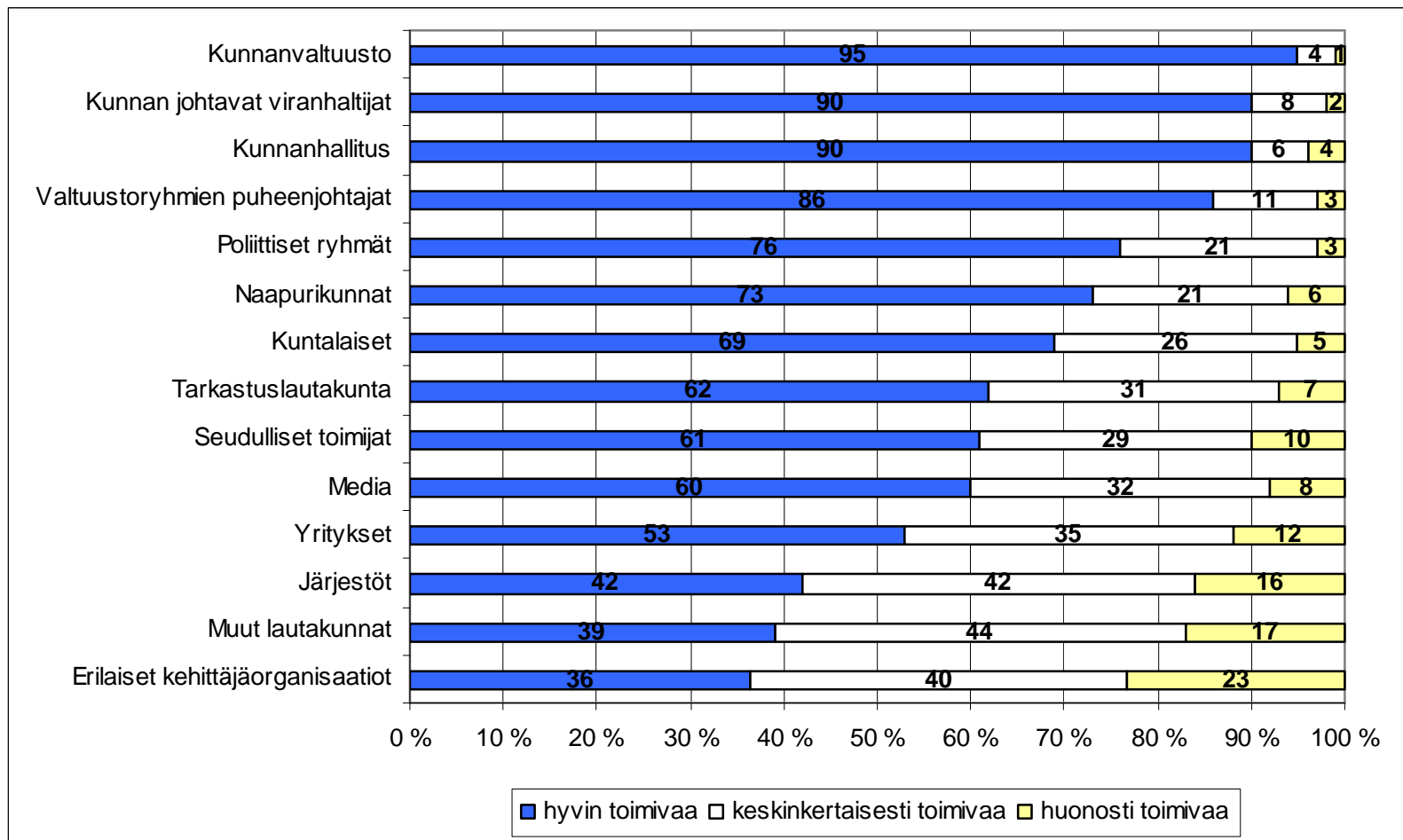
(SM 30/2005) Kuuleeko kunta kansalaista? Paikallinen julkisuus ja kunnallinen demokratia Imatralla.

Demokratiaulottuvuuden lisäksi on otettava huomioon itsehallinnollisen kuntayhteisön johtajuusulottuvuus. Edistääkö media kunnan perustehtävän toteutumista vain viekö se päättäjät pois perustehtävästä?

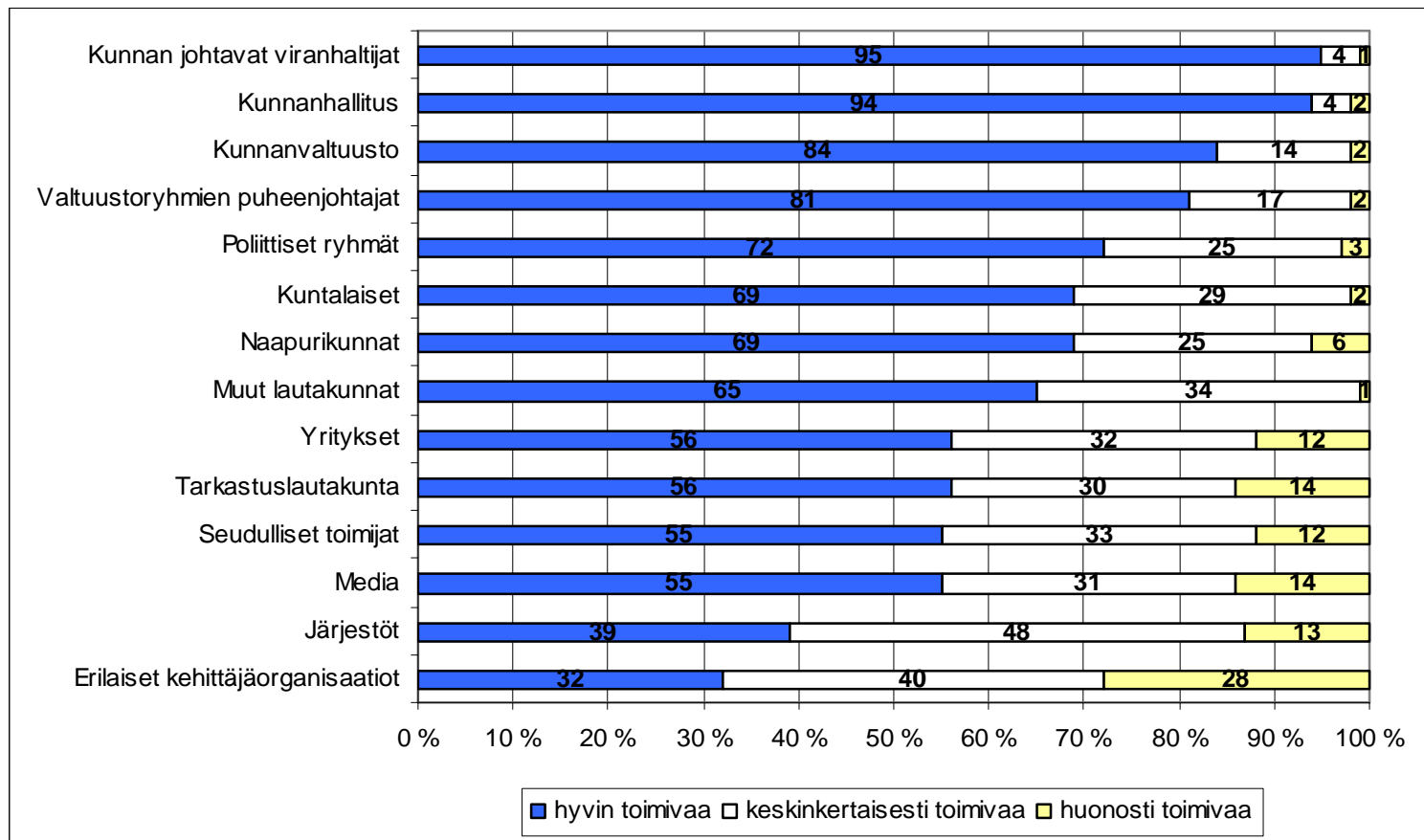

Kuvio 1. Kuntien viestinnän arvioinnin viitekehyksen peruselementit (ks. VISA 2005a, VNK 7/2005)

Valtuustojen puheenjohtajien näkemykset yhteistyön toimivuudesta suhteessa eri tahoihin (v. 2008 kyselyyn vastanneiden vastausjakaumat (%), N= 154-156)

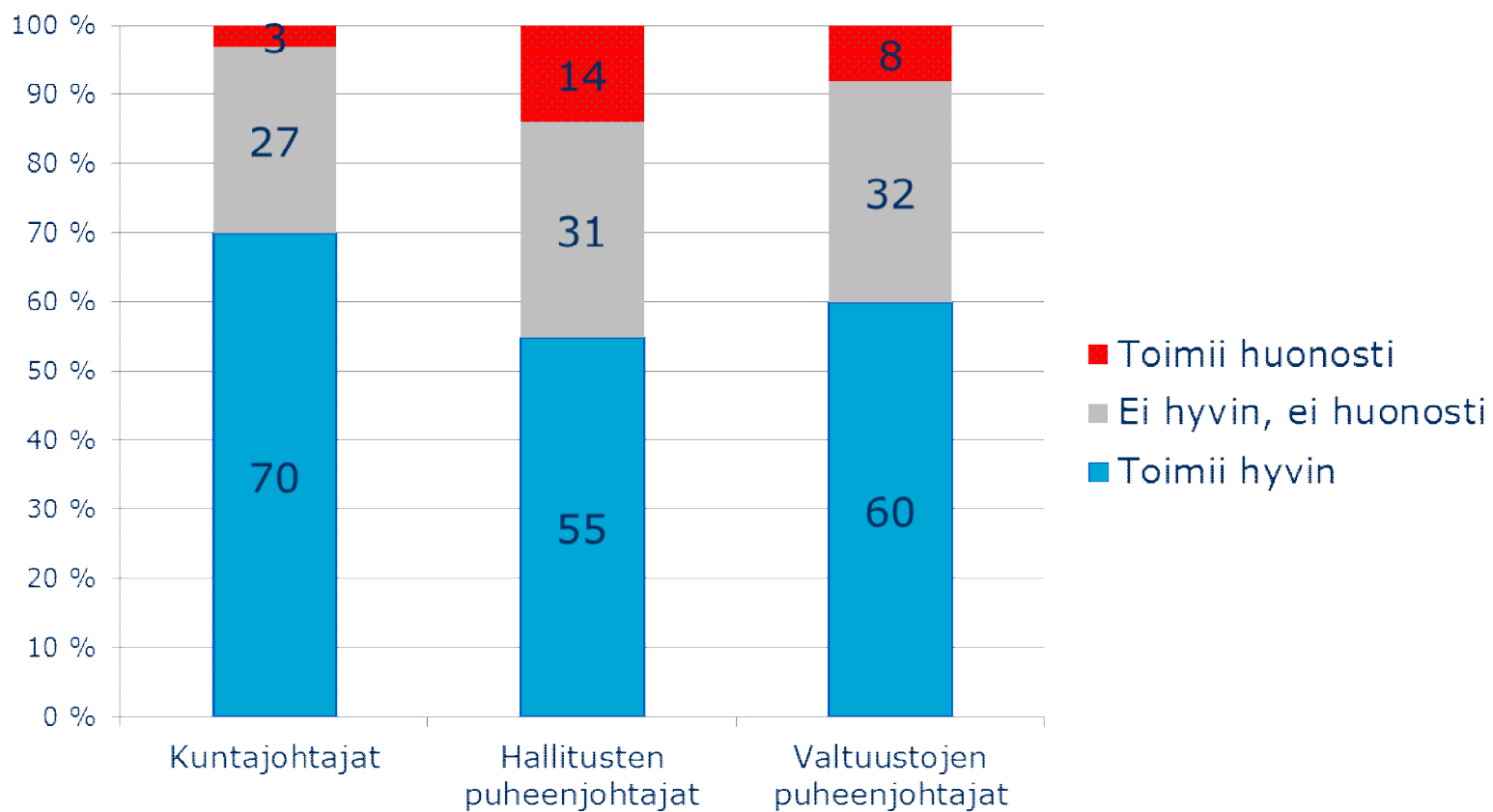

Hallitusten puheenjohtajien näkemykset yhteistyön toimivuudesta suhteessa eri tahoihin (v. 2008 kyselyyn vastanneiden vastausjakaumat (%), N=144-148)

Kunnanjohtajien, valtuustojen puheenjohtajien ja hallitusten puheenjohtajien näkemykset yhteistyön toimivuudesta suhteessa mediaan omasta roolistaan tarkasteltuna 2008

V. 2008 kyselyyn vastanneiden vastausjakaumat

Näin kokeneet kuntapäätäjät kuvaavat mediaa

- asiallinen
- kiinnostunut
- selventävä
- muokkaava
- kokoava
- kannustava
- eteenpäin vievä

- herättävä
- utelias
- liian tietäväinen
- kapea-alainen
- ohjaileva

- sensaatioita kyttävä
- hämmentävä
- mutkistava
- vastakkain asettelua lietsova
- jännitteitä luova

Viekö media ja päättäjät vain vikisevät?

Kyllä, koska media

... mutkistaa valmistelua ja tuo näkökulmia hyvinkin yksipuolisesti esille (järjestelytoimikunnan varapuheenjohtaja)

... panee lumipallon liikkeelle ja sitä ei kukaan enää pysty pysäyttämään (valtuuston puheenjohtaja)

... ei useinkaan tee eroa isojen ja pienten asioiden välillä, vaan revittää kaikesta samalla tavalla (hallituksen pj)

... on epäilijöiden ja vastustajien taistelulähetti (yhteistoiminta-alueen pj)

... luo jännitteitä, ellei niitä ennestään ole (kunnanjohtaja)

Viekö media ja päättäjät vain vikisevät?

Ei,

... koska median esittämä keskustelu on tärkeää ja välttämätöntä demokratian toteutumisen kannalta (järjestelytoimikunnan varapuheenjohtaja)

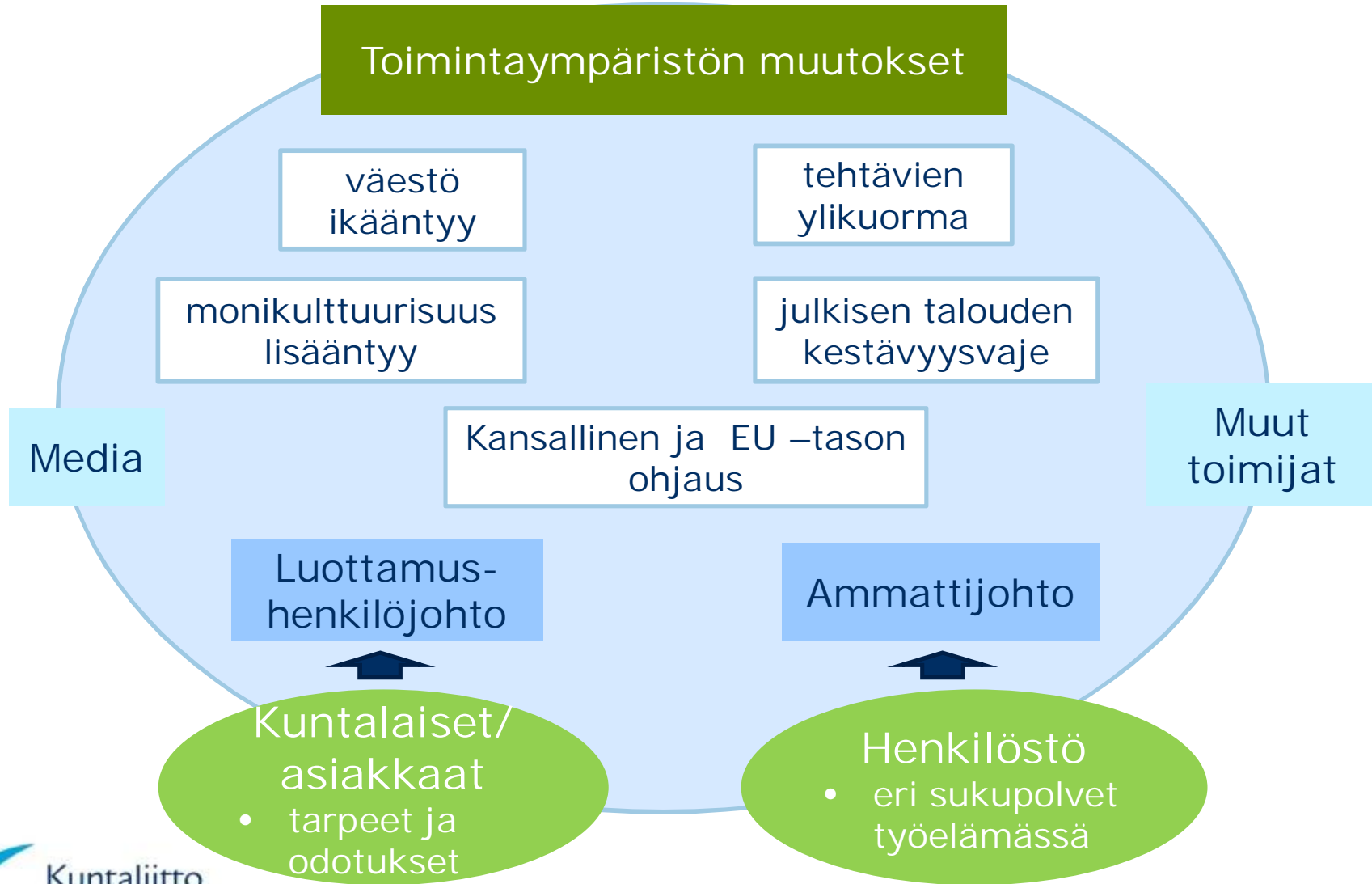
... koska lukija/levikkialue on medialle yhtä kuin vaalipiiri poliitikolle (kunnanjohtaja)

... kun päättäjät ovat varautuneet esille nousevaan "kohuun" ja perustelevat faktapohjaisesti (kaupunginhallituksen pj)

... kun johto resursoi viestintää ja suunnittelee sitä yhdessä ammattijohdon kanssa (kunnanhallituksen pj)

Voi käydä myös niin, että voimakkaat päättäjät vievät ja media vaikenee (kunnanvaltuuston pj)

Muutoksen johtamisen jännitekenttä

Kysymys on viestinnän vahvistamisesta kunnissa

- § selvittämällä kuntalaisten ja median viestintäodotuksia ja hyödyntämällä tätä tietoa suunnittelussa.
- § seuraamalla julkista keskustelua mediassa.
- § siirtämällä päätöstiedottamista päätöksenteon valmisteluvaiheeseen.
- § asemalla viestinnälle määrällisiä ja laadullisia tavoitteita.
- § luotaamalla toimintaympäristössä esiintyviä strategisia teemoja ja heikkoja signaaleja (Lähde: KISA- kuntien viestinnän seuranta ja arviointijärjestelmä Acta nro 201 /2008)

Katse tulevaisuuteen

" Muutoksessa jotain menetetään, mutta sen välttöminen ja menneeseen kiinni jääminen ei ratkaise – muutoksen myötä tulee aina jotain uutta.

Siitä ja sen tuomista tulevaisuuden mahdollisuuksista tulisi saada aikaan enemmänkin keskustelua myös kuntalaisten samoin kuin henkilöstön parissa." (kaupunginhallituksen pj)